

4.3 EXKURZE ŽÁKŮ DO FIREM

Tradiční exkurze, při kterých dospělí profesionálové mluví nesrozumitelným jazykem a ukazují věci, kterým děti nerozumí, nebudí u žáků velké nadšení (pokud se tím nevyhnou písemce z matematiky). Často je tato nezáživnost a vynucená pasivita zdrojem nežádoucího chování pubertáků a z toho pramenícího stresu učitelů a znechucení zaměstnanců firmy. Není pak divu, že s některými třídami by učitel na exkurzi do firmy nešel ani za třináctý plat. A firmy o exkurze ze žáků ze ZŠ nestojí, protože v nich nevidí smysl.

Zkusme návštěvu firmy udělat jinak, zajímavěji, více ji propojit s přípravou na volbu povolání, případně s aktuálně probíranou látkou v příbuzných předmětech. A hlavně zapojme žáky do akce. Aby se informací zmocňovali, pídili se po nich, strukturovali je, řešili problémy, komunikovali, hledali vysvětlení a shodu. Nejen pasivně poslouchali. Tento dokument nabízí ukázkou jednoho uceleného konceptu exkurze a několika modulů, ze kterých je možné poskládat exkurzi na míru. Předkládané moduly exkurzí jsou se osvědčily v několika firmách a s různými skupinami žáků. Odezvy byly velmi pozitivní.

Cílová skupina: žáci 8. tříd ZŠ

Časová náročnost a struktura:

Realizace exkurze – žáci a učitelé 60–90 minut (+ cesta do firmy), zástupci firmy 30–90 minut

Follow up – 45–90 minut

Pomůcky:

Škola: internet, Pracovní list: Rozhovor žáků se zaměstnanci firmy, Pracovní list: Inzerát pro zkoumanou pracovní pozici, dataprojektor

Firma: dataprojektor, prezentace firmy, produktů a procesů

Cíle exkurze ve firmě:

Získat hlubší pohled do fungování organizace i do práce zaměstnanců v různých povoláních. Zážitek partnerství s neznámými lidmi, kterým mohou klást otázky a poslouchat jejich názory a zkušenosti. Propojit učivo školních předmětů se světem práce.

Rozvíjené kompetence

- Tržní gramotnost – porozumění co jsou měřítka výkonnosti ve firmě a jak každý přispívá k úspěchu firmy, organizace firmy, procesy, strategie
- Respekt k práci každého zaměstnance na jakékoliv pozici
- Schopnost vedení rozhovoru s respektem, cílené dotazování a aktivní naslouchání
- Dovednost spolupracovat v týmu, zastávat v něm různé role
- Porozumění, jak se firmy dívají na uchazeče o práci
- Sebepoznání – další podnět k uvažování o tom co chci a umím dělat

Popis aktivity:

1. Učitel osloví vytipovanou firmu (může využít text níže) a nabídne jí 2 popsaná schémata realizace exkurze.

2. Učitel se ve škole s žáky připraví na exkurzi ve firmě (cca 45 min.):
 - Učitel rozdělí žáky do skupinek po 4–5 podle počtu zaměstnanců, se kterými povedou rozhovory
 - vysvětlí žákům cíle exkurze
 - předá a vysvětlí žákům pracovní listy pro vedení rozhovorů se zaměstnanci
 - poučí žáky o vedení rozhovorů se zaměstnanci.
 - Žáci si ve skupině rozdělí role (tazatel, zapisovatel, kontrolor, ...)
 - prostudují si pracovní listy
 - na internetu zjistí základní informace o firmě.
3. Proběhne exkurze ve firmě.
4. Následuje Follow up učitele s žáky ve škole (popsáno na konci kapitoly).

Oslovení firmy:

Vážený pane, vážená paní,
děkujeme, že našim žákům 8. třídy umožníte exkurzi ve Vaší firmě. Vážíme si času, který nám věnujete.

Na rozdíl od běžných exkurzí, kde žáci převážně pasivně poslouchají, budou naše holky a kluci připravení a budou aktivně sbírat informace, které pak ve škole zpracují a prezentují. Těžištěm exkurze jsou strukturované rozhovory žáků s vašimi zaměstnanci, jejichž cílem je rozšíření a prohloubení povědomí o různých povoláních.

Délka exkurze by měla být 1–1,5 hodiny. S ohledem na počet žáků dáváme na zvážení dvě varianty organizace.

Průběh exkurze:

Varianta A) – všichni žáci společně

5–10 minut	Přivítání, školení BOZP				
15–30 minut	Prezentace firmy, produktů, procesů, ...				
15–30 minut	Prohlídka firmy, zejména výrobních provozů				
20 minut	Rozhovory skupinek žáků se zaměstnanci				
	1	2	3	4	5
10 minut	Zakončení, rozloučení				

Varianta B) – rozdělení do dvou paralelních skupin

5–10 minut	Privítání, školení BOZP				
15–30 minut	Skupina 1 Prezentace firmy, produktů, procesů, ...		Skupina 2 Prohlídka firmy, zejména výrobních provozů		
15–30 minut	Skupina 1 Prohlídka firmy, zejména výrobních provozů		Skupina 2 Prezentace firmy, produktů, procesů, ...		
20 minut	Rozhovory skupinek žáků se zaměstnanci				
	1	2	3	4	5
10 minut	Zakončení, rozloučení				

Pro snadnější přípravu exkurze jsme se pokusili vybrat některé zkušenosti z předchozích exkurzí ve firmách:

1. Představení firmy formou prezentace (15–30 minut)

Prezentuje nejlépe člen vedení, obchodník, projektový manažer, účastník talent programu. V obsahu prezentace může být například:

- Firma – právní forma, majitelé, akcionáři
- Stručná historie firmy – formou příběhu
- Budoucnost firmy – vize a strategie
- Produkty, zákazníci, konkurence
- Hlavní proces firmy – průchod zakázky firmou od objednávky po expedici
- Základní parametry firmy – počet a struktura zaměstnanců, obrat, počet zakázek, tržní podíl
- Firemní kultura, hodnoty, rozvoj zaměstnanců, společenská odpovědnost.

2. Prohlídka firmy (15–30 minut)

Provádí nejlépe obchodník, projektový manažer, vedoucí výroby.

- Ideálně skupinky do 12 žáků, aby v provozu všichni slyšeli a rozuměli.
- Zaměření na atraktivní části produktu a procesu, kde se něco děje, nezabíhat do technických detailů.
- Pokud je možné, procházet výrobou po toku produktu od vstupu materiálu po expedici.

3. Rozhovory se zaměstnanci (20 minut)

- Žáci jsou připraveni na vedení rozhovorů. Otázky, které budou klást vašim zaměstnancům, vám učitel pošle dopředu (viz první pracovní list).
- Pro rozhovory prosím vyberte 5 zaměstnanců, spíše otevřených, pozitivních, komunikativních, kteří si pamatují svoje začátky i první zaměstnání.
- Vyberte prosím pestrý mix profesí, aby si žáci udělali dobrou představu, kde všude se mohou uplatnit: například konstruktér, technolog, obchodník, manažer, operátor, skladník, nákupčí, ekonom, mistr, kontrolor kvality.

4. Prostory potřebné pro realizaci exkurze

- Jedna velká místnost s projektorem pro společnou prezentaci firmy.
- 5 menších místností pro rozhovory skupinek žáků (3–5 žáků ve skupině) se zaměstnanci. Případně je možné rozhovory vést přímo na pracovišti.

Follow up

Po skončení exkurze budou žáci ve škole **zpracovávat a prezentovat výstupy**:

1. Zpracují a prezentují inzerát na pracovní pozici, se kterou vedli rozhovor (lze využít pracovní list).
2. Ve skupinách představí povolání. Žáci nebo učitel zvolí některou z následujících variant:
 - prezentace na PC (PowerPoint, Prezi apod.)
 - video
 - divadlo, scénka
 - plakát
 - báseň, pohádka, povídka, reportáž
 - výtvarné ztvárnění
 - hudební ztvárnění

Co vás překvapilo při prohlídce firmy? Co vás překvapilo při rozhovorech se zaměstnanci?

Jaké z prezentovaných povolání byste chtěli dělat nejvíce?

Které by vás lákalo nejméně?

Uvědomili jste si díky exkurzi ve firmě něco důležitého pro výběr budoucí školy či povolání?

Pracovní list: Rozhovor žáků se zaměstnanci firmy

1. Jak se jmenuje vaše pracovní pozice?
2. Jak dlouho ji vykonáváte?
3. Kdo je váš nadřízený (název pozice)? Kdo jsou vaši podřízení (názvy pozic)?
4. Co přesně děláte? Za co jste odpovědný?
5. Jaké nástroje, zařízení, systémy (i informační) používáte?
6. Kdy pracujete, jaká je obvyklá pracovní doba? Pracujete ve dne, v noci, na směny, ve všední dny, o svátcích, o víkendech?
7. Kde pracujete? (v dílně, ve výrobě, kanceláři, venku atd).
8. Které problémy, jimiž se zabýváte, jsou nejnáročnější? Jak je řešíte?
9. S kým (jakou pozicí) nejčastěji spolupracujete? Co spolu řešíte?
10. Hrozí vám při vykonávání práce nějaké riziko?

11. Jak poznáte, že svou práci děláte dobře?
12. Co vás na vaší práci nejvíc baví?
13. Co vás někdy štve?
14. Jaké vzdělání a praxe jsou potřebné pro výkon vaší pozice?
15. Jaké další vzdělávání je možné/nutné průběžně absolvovat?
16. Jaké osobnostní vlastnosti a schopnosti jsou potřebné pro úspěch na vaší pozici?
17. Jak probíhalo výběrové řízení na vaši pozici? Co v něm bylo prověřováno a jak?
18. Co jste dělal před nástupem do této pozice?
19. Na jakou pracovní pozici můžete z této pozice dále postoupit?
20. Další informace.

Pracovní list: Inzerát pro zkoumanou pracovní pozici

Prozkoumejte inzeráty na personálních serverech www.jobs.cz a www.prace.cz a vytvořte inzerát pro pracovní pozici, kterou vykonává zaměstnanec, se kterým jste vedli rozhovor. Napište jej tak, aby byl pravdivý a současně atraktivní a přilákal co nejvíce zájemců.

Název pracovní pozice:

Náplň práce (co bude zaměstnanec dělat)

...

...

...

...

...

...

Požadavky na uchazeče (jaké vzdělání, praxi, znalosti a dovednosti musí splňovat)

...

...

...

...

...